

РОЛЬ ДОРАДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РОЗВИТКУ КРОЛІВНИЦТВА

***Т. П. Кальна-Дубінюк, доктор економічних наук, професор
М. М. Гнідан, молодший науковий співробітник***

Розглянуто сучасний стан галузі кролівництва, проблемні питання організації та розвитку фермерських господарств в Україні. Визначено вплив дорадчої діяльності у подальшому розвитку вітчизняної галузі кролівництва.

Дорадча діяльність, консалтинг, кролівництво, фермерське господарство.

Галузь кролівництва України на шляху свого розвитку в ринкових умовах стикається з багатьма проблемами та перешкодами. Незважаючи на великий потенціал цієї галузі, сучасний стан кролівництва в нашій країні знаходиться ще на достатньо низькому рівні. Недосконала державна політика фермерського господарства, загальні проблеми організації селянських та фермерських господарств, відсутність координуючих органів, ускладнена система реєстрації господарств, відсутність сучасних наукових розробок, повноцінного ветеринарного забезпечення, висока вартість кормів та ветеринарних препаратів, дефіцит кваліфікованого персоналу, нестабільність в реалізації готової продукції – усі ці та багато інших проблем стримують розвиток галузі кролівництва в Україні.

Головним завданням розвитку кролівництва є ефективна виробнича діяльність з метою забезпечення населення дієтичним та корисним м'ясом кролів, хутром та супутньою продукцією. Зростаючий рівень життя населення потребує росту якості та обсягу продукції. Постає необхідність проведення економічних та наукових досліджень, які б забезпечили передачу знань та інформації спеціалістам кролівництва для прийняття науково-обґрунтованих рішень щодо визначення раціональних напрямів роботи, моделей розвитку, новітніх технологій у галузі кролівництва та їх застосування. Основна роль у таких дослідженнях належить дорадчій діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку галузі кролівництва досліджували зарубіжні та вітчизняні вчені: М. Nargiman, А. Finzi, J. McNitt, Ф. В. Нікітин, І. С. Вакуленко, Є. І. Чигрінов, В. В. Мирось, В. О. Пабат, М. І. Бащенко, О. Ф. Гончар, Є. А. Шевченко та інші. Питання організації дорадчої діяльності на сільськогосподарських підприємствах України було висвітлено у наукових працях вчених О. М. Бородіної, Кальної-Дубінюк, М. Ф. Кропивка, І. М. Криворучка, І. П. Кудінової, та інших. Проте існує цілий ряд ще не вирішених соціально-економічних проблем, які потребують організації інформаційно-консультаційного

забезпечення шляхом розвитку дорадчої діяльності в галузі кролівництва України.

Мета дослідження – показати роль галузі кролівництва у світі й Україні та важливість організації дорадчої діяльності для її успішного розвитку в сучасних ринкових умовах.

Виклад основного матеріалу. Кролівництво відіграє значну роль у забезпеченні людства продовольством та хутровими виробами. Ця галузь являє собою виробничу систему, що на даний час має високі темпи розвитку у світі. За прогнозами міжнародної організації з продовольства при ООН, найближчими роками м'ясо кролів буде займати значне місце у харчуванні людини [1].

Кролівництво – галузь тваринництва, що забезпечує виробництво дієтичного м'яса, хутра, пуху, шкіри тощо. Вирощування кролів – не тільки продуктивний, але й економічно доцільний вид діяльності. Витрати на 1 кілограм живої маси кролика в кілька разів нижче від аналогічних витрат на отримання 1 кілограма приросту будь-якої іншої домашньої тварини, яку вирощують для отримання м'яса.

М'ясо кролика люблять багато жителів земної кулі. Його смакові і корисні властивості не знають собі рівних. Воно легко засвоюється людським організмом, відрізняється чудовим смаком. У ньому містяться важливі вітаміни та мікроелементи, що сприяють профілактиці деяких захворювань. Цей вид м'яса може їсти будь-яка людина, особливо його рекомендують людям, що страждають на цукровий діабет і хвороби шлунка. Воно нормалізує обмін речовин [2].

Історія розвитку кролівництва йде корінням у стародавні часи. Перші згадки про розведення кролів у домашніх умовах належать до XVI століття. Спочатку кролі для розведення в сільському господарстві почали вирощувати європейці, які й зараз займають перші місця у питаннях імпорту та експорту м'яса цих тварин. У ті часи вирощування хутрових звірків було прерогативою феодалної знаті, прості селяни не могли займатися настільки благородною справою. У середньовіччі з'явилися й перші породи кролів для розведення. У XIX ст. розведення кролів поширилося на всьому євразійському континенті. Професійне кролівництво швидко охопило всю сільську Європу та Азію після скасування феодалних відносин. Розведенням м'ясних порід кролів уже могли займатися всі бажаючі. Поступово почали виводити нові породи, які були далекі від своїх диких родичів і не могли жити на волі. Розроблялися нові та вдосконалювалися старі принципи утримання тварин [2].

Сучасне кролівництво – це технологічний бізнес, що потребує інвестування коштів, постійної роботи щодо поліпшення складу племінного поголів'я, застосування нових технологій автоматизації виробництва, технологій вирощування кролів і санітарного догляду, ветеринарного забезпечення та багато іншого.

Найбільшими світовими виробниками є Китай, Італія, Іспанія та Франція. На сьогодні у світі виробляють від 1,0 до 1,7 млн т кролячого м'яса [1]. Останнім часом підвищується рівень кролівництва в Африці і

Латинській Америці. Перше місце з розвитку кролівництва в Європі займає Італія, друге – Франція і третє – Іспанія [3, 4].

Кролівництво в Україні фактично почало набувати масового характеру на початку ХХ століття. Започаткувалося планове колективне кролівництво, розведенням кролів почали займатися різні державні та кооперативні організації [5]. Після Другої Світової війни кролівництво почало швидко відновлюватися. Найбільшого розвитку воно досягло у 70–80-ті роки. Після значного спаду у 90-х роках нині спостерігається підвищення темпів виробництва кролятини. У різних областях України населення забезпечують м'ясом кроля приватні виробничі ферми, велика кількість кролепоголів'я зосереджена у присадибних господарствах [1].

Розвиток кролівництва в Україні дає змогу створити стійке надходження корисної м'ясної продукції, цінного хутра й цілого ряду інших продуктів як на національний, так і на світовий ринок.

Аналіз економічного й технологічного стану фермерських господарств свідчить про те, що кролівництво потребує значних змін. Відродження ефективної діяльності галузі кролівництва можливе лише за умови створення правових, економічних, організаційних і технологічних передумов для високоефективного поєднання досягнень науки й виробництва на основі методів і форм, притаманних сучасній економіці.

Рівень потреб населення поступово зростає, але рівень виробництва та споживання цієї цінної продукції залишається недостатнім. Очевидною є необхідність розвитку галузі кролівництва в нашій країні.

Важливу роль в організації розвитку кролівництва України має дорадча діяльність.

Дорадництво – це новий вид діяльності, що з'явився в Україні в процесі побудови ринкових відносин. Воно передбачає інформаційно-консультаційну діяльність в аграрному секторі економіки, розвиток дорадчих служб та агроконсалтингової освіти [6].

Дорадчі служби здійснюють підтримку – консультування з виробничих, технологічних та маркетингових питань, надання дорадчих послуг у розробці, реалізації та супроводженні інвестиційних проектів, сприяння підприємствам і організаціям щодо запровадження у виробництво науково-технічної, технологічної та нормативної продукції, розробки програм розвитку, бізнес-планів, інформації з правових аспектів господарювання, вибору напрямів спеціалізації, впровадження новітніх технологій та освоєння методів в організації прибуткового функціонування господарства, сприяння у використанні соціальної допомоги та багато іншого.

Розвиток державної системи дорадництва в Україні є пріоритетним напрямом її аграрної політики. Це зумовлено кардинальними змінами в аграрному секторі економіки України, що відбулися останніми роками в процесі здійснення земельної та аграрної реформи. Про значну роль дорадчої діяльності свідчить і досвід роботи різноманітних донорських проектів, за підтримки яких в Україні було створено ряд обласних аграрних дорадчих служб, що охоплюють своєю діяльністю цілі області (наприклад, Львівська). Досвід роботи цих служб показує наявність

вагомого попиту на дорадчі послуги, а також важливу роль яку вони відіграють у розвитку ринкових відносин в аграрній сфері [7].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Професійне кролівництво в Україні – багатообіцяюча галузь, один із найприбутковіших сільськогосподарських напрямів. Україна – країна з потужним потенціалом та великими перспективами розвитку кролівництва. Однак, недостатнє інформаційно-консультаційне забезпечення фермерських господарств стримує його успішний розвиток. Розвиток у країні дорадчої діяльності в напрямі кролівництва сприятиме в наданні допомоги господарствам щодо отримання необхідних наукових знань та впровадження інноваційних технологій. Діяльність дорадчих служб зробить значний внесок у розвиток галузі кролівництва України.

Список літератури

1. Бащенко М. І. Кролівництво : монографія / М. І. Бащенко, О. Ф. Гончар, Є. А. Шевченко. – Черкаси : Черкаська дослідна станція біоресурсів ІРГТ НААН, 2011. – 302 с.
2. Элит-Кроль [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://krolik.in.ua>
3. Foster M. Australian farmed rabbit – prospects for industry development publication / M. Foster. – RIRDC Project ABA, 2008. – 40 p.
4. Belanger J. D. Homesteader's handbook to raising small livestock: Installment II. Raising rabbits / J. D. Belanger // Countryside & Small Stock Journal. – 2009. – 5. – P. 77–79.
5. Никитин Ф. В. Кролиководство / Ф. В. Никитин. – Смоленск, 1959. – 150 с.
6. Основи аграрного консалтингу : навч. посіб. / [М. Ф. Кропивко, Т. П. Кальна-Дубінюк, М. Ф. Безкровний та ін.]. – М. : Агроконсалт, 2004. – 224 с.
7. Кальна-Дубінюк Т. П. Проблеми та напрями підвищення ефективності агроконсалтингової діяльності в Україні / Т. П. Кальна-Дубінюк // Формування ринкових відносин. – 2012.– № 11.– С. 146–153.

Рассмотрено современное состояние отрасли кролиководства, проблемные вопросы организации и развития фермерских хозяйств в Украине. Определено влияние консалтинговой деятельности в дальнейшем развитии отечественной отрасли кролиководства.

Консультационная деятельность, консалтинг, кролиководство, фермерские хозяйства.

The current state of the field of rabbit breeding, problems of organization and development of rabbit farms in Ukraine. The influence of extension services in the further development of national rabbit industry.

Extension services, consulting, rabbit breeding, rabbit farming.